

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28—
za pol leta " " " 13—
za četrt leta " " " 6-50
za en mesec " " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 29—
za ostalo inozemstvo " 35—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24—
za pol leta " " " 12—
za četrt leta " " " 6—
za en mesec " " " 2—

V upravi prejeman mesečno K 1-90

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna petlivrst (72 mm):
na enkrat po 15 v
na dvakrat " 13 "
na trikrat " 10 "
na večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostopna petlivrst (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenemli nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6. Za
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
hran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 8 strani.

Za kmeta.

Iz seje izvršilnega odbora kmetijskega sveta

na Dunaju, 16. septembra 1911.

Piše predsednik c. kr. kmetijske družbe
kranjske, poslanec P o v š e.

Danes je zboroval izvršilni odbor v
navzočnosti poljedelskega ministra, ki
je podal odboru poročilo o odredbah za
odpravo pomanjkanja mesa in dragi-
nje. Iz tega poročila bodi navedeno sle-
deče:

Vsled hude suše v južnih deželah
v letih 1908 in 1909 in poprej v severnih
deželah leta 1906 in 1907, se je število
osebito goveje živine znižalo, ker so
moral živinorejci precej živine odpro-
dati. K temu se je pridružila še kužna
bolezen na gobcu in parkljih, ki je ne-
malo pripomogla k zmanjšanju števila
živine in je prav ta kužna bolezen do-
kaj povzročila, da niso mogli živinorej-
ci vzlic dobri krmski letini lanskega
leta nabaviti si potrebne živine. Vsemu
zlu pa se je še letos pridružila osebito
v severnih deželah, Češko, Šlezija, Mo-
ravsko huda suša, tako, da je tam na-
stala prava katastrofa za živinorejce. Pa
tudi v alpskih deželah je poletna iz-
redna vročina in suša provzročila, da
ni skoro nič otave, osebito v goratih in
kraških pokrajinah; istotako ni ne pe-
se, ne repe, sploh jesenskih pridelkov
nalo ali celo nič.

Vsled tega preti še hujše pomanj-
kanje živine in treba je resno misliti
na bodočnost, da se ne zgodi še hujša
depekoracija stanja naše živine. Zato
je poljedelski minister odredil in po-
zval kmetijske korporacije in deželne
odbore, ki imajo sklepati o porabi dr-
žavne podpore za povzdigo živinoreje,
dovoljene za šest let po zakonu z dne
30. decembra leta 1909, da se izrečejo,
ali pritrdi njegovi nameri, da se skrbi
za bodočnost s tem, da se otme teleta
osebito telice pred mesnico, da se tako
preskrbi za zadostni potrebni naraščaj
živine. Za to je pa treba sena in krmil,
sploh podpore v tej ali oni obliki onim
živinorejcem, ki se zavežejo rediti mla-
de telice. Istotako je treba podpor živ-
vinorejskim zadrugam in deželam, ka-
tere urejajo vzrejevališča za mlado ple-
meno živino. Na njegov poziv se je do-

slej le malo kmetijskih korporacij in
deželnih odborov odzvalo; le Kranj-
ska je takoj odgovorila, in sicer pri-
trdilno; zato hoče še tekom par dni de-
finitivno odgovoriti kranjskemu dežel-
nemu odboru in kmetijski družbi, da
sprejme stavljenе pogoje, da se strinja,
da dobe oni kmetijski gospodarji, ki se
zavežejo mlade telice (telice od osem
tednov in več) za plemo ohraniti in jih
rediti saj eno leto in z obveznostjo jih
le v deželi potem odprodati, po 50 kron
nagrade oziroma podpore. Tako hoče
tudi v drugih deželah postopati, ker
meni, da je mogoče le tako prihodnje-
mu pomanjkanju potrebne rejne živine
odpomoci.

Omenjal je, da se je koroški deželni
odbor oziroma kulturni svet izrazil, da
se izda zakon, ki prepove klanje telet
sploh in da se smejo klati le teleta, ka-
tera niso po sodbi živinorejskih večša-
kov sposobna za plemo in rejo. Mini-
strstvo pa misli, da bi se dalo le s te-
žavo uveljaviti tak zakon, ki zelo ome-
juje posestnikovo voljo in pravo.

Odredil je nadalje ustanovitev ži-
vinskega trga za plemo in rabno ži-
vino.

Na tem trgu bodo mogli živinorejci
najti potrebno plemo živino, pa tudi
tovarnarji, ki se pečajo s pitanjem ži-
vine, potrebnih volov in krav. Osebito
v okolišju Dunaja se redi nebroj krav,
katere rabijo za mleko, dokler se sploh
splača in jih potem opitajo in mesariju
prodajo. Ta trg bo nudil priliko onim,
ki bi radi krave kupili, da jih najdejo
po primerni ceni; istotako se bo skr-
bela, da pridejo na ta trg mlada teleta,
da jih morejo živinorejci kupiti.

Za pomnožitev in kvalitativno
zboljšanje reje naj se pa nabavi dovolj
lepe plemene živine, osebito dobrih
plemenih bikov.

Svojo posebno skrb hoče kmetijsko
ministrstvo posvetiti pomnožitvi pre-
šičev, po katerih se more še najhitreje
pomanjkanju mesa odpomoci. V dogo-
voru je z nekaterimi živinorejskimi
zadrugami, da se osnujejo velika svinj-
ska vzrejevališča, pa tudi za pitanje
prešičev, in je med drugim navedel
tudi, da hoče na Kranjskem
dati podporo kmetijski zadrugi v Št.
L o v r e n c u na Dolenjskem v to svrho.
Pokazal je vzorec takega vzrejevališča
na Hanoveranskem, v katerem se reja
pa tudi pitanje prešičev kar najuspeš-
nejše vrši. Ker je na Češkem vsled

grozne suše nastala sila za živino, je
odredil, da se zabrani prodaja živine
po slepih cenah, da se je ondotna ži-
vina pokupila po navadnih cenah in
poslala potem v Galicijo, kjer imajo še
obilo krme. To akcijo je izvršila cen-
trala za vnovčenje živine, ki je usta-
novljena od poljedelskega ministrstva
in ki je v tem oziru prav blagonsko vr-
šila svoje delo za češke živinorejce.
Istotako hoče skrbeti, da se tako ravna
tudi drugod, kjer treba radi pomanj-
kanja krme del živine odprodati. Vla-
da je odredila in prisilila dunajski ma-
gistrat, da je postavil še 14 javnih pro-
dajalnic za meso, da se tako decentra-
lizira centralni mesni trg. Minister je
nato zastopnike raznih dežel pozval, da
izrazijo svoje mnenje in nasvete.

Ker se mi je izročilo poročilo za
plenum kmetijskega sveta o tem važ-
nem vprašanju, sem prvi posegel v raz-
pravo in med drugim omenil, da je
tudi v južnih deželah nastalo pomanj-
kanje krmil, osebito krme za prešiče-
rejo, ker ne bo ne repe, pa tudi zelo
malo koruze, ne zelja, ne pese. Tudi
otave ni, osebito v kraških in hribskih
pokrajinah je povsem slabo izpadla,
tako, da nekateri niti kositi ne morejo;
in ker je suša tako dolgotrajna, ne bo
jesenske paše, ki je sicer precej pripo-
mogla k prezimenju živine, osebito ako
je bila jesen dolga in ugodna.

Združeni faktorji — deželni odbor
in kranjska kmetijska družba — ter
deželna vlada, pritrjujejo namenu kme-
tijskega ministrstva, da se pospeši reja
mladih telic s podelitvijo državnih
podpor po 50 K, oziroma 70 K za za-
družna vzrejevališča; vendar mora
prositi, da se ministrstvo t a k o j o d-
loči in zagotovi podporo, ker so že vsled
pomanjkanja osebito jesenskih pridel-
kov začeli mali kmetje odprodajati ži-
vino osebito pa prešičke, ki se posebno
po Dolenjskem kar za slepo ceno pro-
dajajo. Ako ima vlada resno voljo, je
skrajni čas za pomožno akcijo, da se
živinorejcem more povedati in zagoto-
viti državno pomoč za ohranjenje ži-
vine.

Ker je prešičoreja na Kranjskem za
kmeta prevažna gospodarska panoga,
pozivlja ministrstvo, da se odloči tudi
za podporo onim malim rejcem prešič-
čev, ki se zavežejo rediti male svinje.
Rekel sem: če bi se dalo podpore za
ohranitev, prereditve 5000 plemenskih
svinj in bi vsak gospodar dobil za na-
kup močnih krmil, preš, otrobov, ko-

ruze vsaj 25 do 30 kron, bi mogli samo
na Kranjskem računati na to, da bi
spomladi dobili od teh 5000 plemenskih
svinj najmanj 30.000 mladih prešičkov,
kar bi pomenilo za našo deželo zadost-
no preskrbljenje s to vrstjo mesa. Ako
je vladi resno na tem, da zabrani zni-
žanje števila živine, mora to akcijo vr-
šiti v velikem obsegu in v to izposlovati
od parlamenta potrebni sredstev, ka-
tera pa ne bodo potrošena kot kako da-
rilo kmetovalcem, ampak v občni prid,
v korist celega prebivalstva — konsu-
mentov. Tudi nisem pozabil, opozoriti
državno vlado na nujnost cele te akcije,
ker naraščajo od tedna do tedna, celo
od dne do dne cene krmi in krmilom
sploh, in kakor sem ravnokar izvedel,
je skrbna Nemčija, ki je pravočasno
slutila, kaj bo vsled suše nastalo, po-
kupila po celem Avstrijskem in drugod
vse tropine, preše, tako da jih sploh
ne bo dobiti, niti za drag denar. Ko-
ruza rase v ceni od dne do dne, istotako
otrobi. Krompir velja že sedaj 100 kil
na Češkem 20 kron! Zato naj kmetij-
ski minister brez odloga v ministrskem
svetu izposluje poseben kredit, da po-
kupi, kar je še dobiti takih močnih kr-
mil. Nemčija je že sedaj, ko je slad-
korna pesa še v zemlji, kupila od
sladkornih tovarn vse pesne posušene
odpadke — preše. Kakor je slišati, se
take dobiti še v Italiji, kakor tudi preše
solnčnih rož, katere se v veliki množini
pridelujejo po Ogrskem, Laškem in
osebito po Ruskem. Zato naj se vsaj
ta močna krmila od vlade takoj poku-
pijo, sicer se tudi za izredno visoke
cene ne bodo dobila.

Konečno sem še omenil, koliko pa-
še bi bilo dobiti po državnih gozdovih,
katerih je v državi veliko tisoč hekta-
rov. Sedaj je pa pozabilo ministrstvo
na oni odlok bivšega poljedelskega mi-
nistra Ebenhocha, ki je ravnateljstvom
državnih domen zaukazal, da prepuste
v državnih gozdih, koder je to mogoče
in brez škode, pašo. Na tisoče živine bi
se moglo več rediti in s tem znatno do-
seči cilj pomnožitve živine. A sedaj se
ne ozira uprava več na to modro od-
redbo, pač pa slejkoprej vrše gozdni or-
gani kruto gozdno postavlo, ki je ne-
malo kriva, da se je osebito v planin-
skih pokrajinah živinoreja zmanjšala.
Minister naj ponovi to odredbo in mo-
žato čuva, da se bo od ravnateljstev
tudi izvrševala.

To resolucijo so vsi člani izvršil-
nega odbora soglasno sprejeli in z vne-

LISTEK.

Excelsior!

Nekoliko misli katoličkoga laika, po-
svetene hrvatskoj katoličkoj inteli-
genciji. S predgovorom presvjetloga
biskupa Dra Antuna Mahničla.
Naklada Hrvatskog akademičkog dru-
štva »Domagoj« u Zagrebu. Tisak Ka-
toliške tiskarne u Ljubljani.*

Ta knjižica je v mičnem oblačilu
te dni stopila med svet. Iz lepih uvod-
nih besedi škofa Antona s Krka se vi-
di, da je namenjena zlasti hrvaškemu
dijaštvu. To kaže tudi knjižica sama,
pisana gorko, mehko, iz mladega srca
za mlade duše. Hrvaška katoliška di-
jaška mladina jo je hotela imeti; njen
ljubljenec, ki misli, dela in moli zanjo
doli na skalnem kvarnerskem otoku,
jo hvali, priporoča, blagoslavlja. Kdor
jo naših prebereš, je boš vesel. To, kar
sem sam izkusil, vem, da izkusijo tudi
drugi. Moja ocena, Slovence name-
njena, je kratka: Slovenska mladina,
Excelsior v roke; tudi zate je pi-
san!

Par misli, ki mi jih je sprožila ta
drobna knjižica, za nameček. Nekaj
novega je v nji, skoraj bi rekel: nekaj

* Knjiga se dobi v »Katoliški Bu-
kvarni« v Ljubljani; broširana stane
80 v; elegantno vezana 1 K 80 v.

modernega. Poznamo že tega duha in
to smer pri nas iz »Mladosti« in iz
»Zlate knjige slovenskih Orlov«. Stare
resnice v novi obliki, ki jo je rodil glo-
bok duh, ki umeva šopot časovnih pe-
roti.

1. Apologetična plat! Bistroumna
je sistematika apologetičke vede, ki je
v nji nakopičena ogromna tvarina iz
vseh ved v obrambo katoliške bogo-
znanstva in čudovitega cerkvenega or-
ganizma, ki v njem živi vera in mo-
rala. A kaj, ko se moderni, v skeptič-
nem subjektivizmu vzgajeni človek že
začetkom izviije njenim dokazom in jo
krene po drugi poti po svetu, Bogve-
kam. Kant obvladuje vzgojo naše mla-
din, določa mišljenje prvobornicem
našega kulturnega življenja. Pridi
Kantovcu z metafiziko blizu, če moreš.
Pričneš z dokazi za božje bivanje, pa
sta že narazen. V svojem subjektiviz-
mu je popolnoma tuj tvojemu dokazo-
vanju; ne razumeta se in vsaksebi gre-
sta, ne da bi drug pri drugem kaj
opravila. Pa tudi tam, kjer kantovstvo
ni zavestno zastripilo uma, se v na-
šem času s sistematiško apologetiko
ne opravi dosti. Predoktrinarna je,
presuha za te živčno oslabele, globo-
kega razmišljanja nevaleje ljudi. Mi-
mo nje gredo, kakor bi se jih ne tikala.
Zato nam pač vzgaja naše n a j b o l j -
še in jim daje jeklenih moči v dušev-
nem boju; naših, še manj pa bolj ali
manj odtujenih mas se ne prime.

Judovski inteligenca ob Gospodo-

vem času je bila precej podobna da-
našnji. Skepsa združena z ogromno do-
mišljavostjo je tudi takrat vladala v
duševnem življenju. Naš Gospod je
(Jan. 7. 8.) nasproti nji vporabil po-
sebno metodo. Svoje božje poslanstvo
je dokazoval iz etične vzvišeno-
sti svojega nauka: »Moj uk ni
moj, ampak njega, ki me je poslal. Če
kdo hoče izpolnjevati njegovo voljo,
spozna iz nauka, ali je iz Boga, ali če
jaz govorim iz samega sebe.« Zraven
se je pa skliceval na svoj z n a č a j.
Apologete imenujemo te dokaze iz no-
tranjih znakov. Današnji čas so brez
dvojbe silno primerni našemu dušev-
nemu obzorju. V človeku, ki se mu po-
dajajo, vzbude najprej to, čemur pra-
vijo Nemci Stimmung v čuvstvu, pa
tudi v volji in umu. Po ti poti se pre-
dere tudi skepsa in subjektivizem. Ka-
toliški laik, ki je spisal Excelsior, se
drži te poti, ne vem, ali zavestno, ali
zato, ker tako pozna modernega člo-
veka. In zato se s posebnim okusom
berejo njegovi spisi. Profesorska siste-
matika, ki nam je napolnila glavo s
svojimi strogo umsko izdelanimi kate-
gorijami, začetkom zastrmi ob takim
berilu, a ob globljem razmišljanju mo-
ramo vendar priznati: Laik, prav
imaš! Ta pot je zdaj najkrajša in naj-
boljša do cilja; za mladino naše dobe
pravzaprav ni druge. Kristusovo oseb-
nost in natoro tako osrečujoče življenje
v njem! Morda smem tu sem pristaviti
željo, naj bi naša slovenska mladina

Zgodbe novega zakona, ki bodo pri-
hodnje leto končane, velikrat vzela v
roke, inteligentnejša — vsak zase —
druga v svojih organizacijah! Imel sem
pred očmi, ko sem jih pisal, kaj prija
njenemu srcu. Naš laik pozna sv. pis-
mo tako, kakor ga je treba.

2. Umetniška plat! Lepo se berejo
spisi našega laika. Metoda njegovega
sloga, njegovega naziranja in konkre-
tiziranja ima umetniško vrednost, ki jo
čuti tudi moderni človek. Pravzaprav
zlasti on! Tista fina, subjektivistiško
pridobljena, psihološka analiza, smela
časih za nas staroverce skoraj smela
odkritosrčnost — ima ceno, okus. Mla-
dega duha, ki še ni prevstrojen z raz-
novrstnimi pozitivnimi sistemi, se ta-
ka reč prime, ga ogreje in dvigne. Ta-
ko je bilo vedno, ker to, kar imenuje-
mo danes leposlovno moderno, ni šele
te dni rojeno. Vzemi Avguštinove Con-
fessiones, pa mi povej, če je kje kaj
modernejšega, nego to nebrojnim sr-
cem že izkušeno zdravilno delo! Pa
Tertuliana obilo spisov, pa Minucija
Feliksa, pa konečno srednjeveške mis-
tike, zlasti v njihovem višku Kempča-
novo Imitatio Christi!

Zakaj pa tako čudovito vpliva na
mlada srca Alban Stolz ali Chateau-
briand? Lepota njihovih in njim po-
dobnih del, nam je domača. Zato jo
vživamo neposredneje, čvrsto, do dna.
Beri Excelsior!

Prof. dr. Janez Krek.

Dunajska krvava nedelja.

Zanimivo je, da izkuša zdaj »Arbeiter Zeitung« radi ottakrinskih izgredov prevaliti vso krivdo na pobe, kakor psuje svojo mladino, a to se ji ne bo posrečilo, ker so bili toliko neprevidni, da je neki govornik v soboto na rdečem shodu v Perchtoldsdorfu rekel: Na tisoče šip bo demonstrirajoča množica razbila. Zanimivo je tudi, da so prinesli demonstranti pred mestno hišo seboj kamne. Na Lerchenfelderstrasse ni hiše, kjer bi ne bili rdeči ljudski izobraženci pobili šip. Strašno izgleda tudi šola v Hernalsu in razbita kavarna »Brillantengrund«.

Rdeči tatovi.

Kadar priredi kaka politična stranka demonstracijo, če tudi silovito, mora gledati na to, da se ne krađe.

CESAR

odpotuje 9. oktobra v Budimpešto, odkod se odpelje v Gödöllő, kjer ostane več tednov.

ZASEDANJE ČEŠKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Češki višji deželni maršal je naznanil voditeljem nemških strank, da bo imel češki deželni zbor štiri seje, zadnjo 2. oktobra. Nemcem ni všeč, ker hočejo Čehi, da se razpravlja tudi o podporah glede na bedo. Nemci izjavljajo, da bodo nasprotovali vsaki podpori. Češki deželni odbor se je pričel pečati z načrtom o izboljšanju učiteljskih plač, za kar bi se porabilo prvo leto 15,000.000 K.

O DRAGINJI

se je posvetoval 19. t. m. dopoldne ministrski svet. Poroča se, da so razmotrivali vprašanje o uvozu argentinskega mesa in o povišanju mesnega uvoza iz Srbije. Iz Budimpešte se poroča, da ogrska vlada zdaj še ne more označiti svojega stališča. Ogrska vlada ne bo nasprotovala uvozu mesa z Balkana, za trajen uvoz argentinskega mesa pa zahteva trajno odškodnino.

ZASEDANJE BOSENSKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Bosensko-hercegovski deželni zbor bo sklican 2. oktobra.

ŠPANSKA REVOLUCIJA.

Španska vlada je odpravila v Valenciji ustavne garancije. Malone po vseh španskih mestih se bijejo poulični boji. Splošna delavska zveza proglašča splošno stavko po celi Španiji, dan, ko naj se prične, se šele naznanja. Kralj je odpravil za celo špansko ustavna jamstva.

† STOLYPIN.

Stolypina pokopljejo 20. septemb. Ker je Stolypinov morilec jud, so judje v velikanskem strahu. Iz Kijeva judje beže. V Odesi so zaprli Bagrovega strica po dovršeni hišni preiskavi. Zaprli so tudi neko Bagrovovo teto in obe njeni hčeri. »Golos Moskvi« poroča, da je Stolypinov umor šele začetek nadaljnjih umorov, ker je obsodila revolucionarna stranka na smrt tudi finančnega ministra, predsednika senata, dvornega ministra barona Frederika, Stolypinovega pomočnika in osem višjih dvornih uradnikov. Stolypinovi zdravniki so izjavili, da je bil Bagrov samokres nabit z bum bum krogliami.

VOLITVE V BOLGARSKO SOBRANJE.

so sledeče izpadle: 190 vladnih kandidatov, 7 radoslavistov, 7 Stambulovcev, 5 agrarcev, 4 demokratov in 1 mladi liberalce.

Soc. demokratski demonstranti so pa kradli na Dunaju kakor srake. O njih tatinskih činih smo že poročali, a zdaj se še poroča, da so rdeči roparji v Auersperggasse popolnoma oplenili Richtersovo trgovino. Pokradli so stvari vredne 800 do 1000 K.

Kazensko postopanje proti demonstrantom.

Prvi izgrednik je bil na Dunaju že včeraj obsojen. Neki aretiranec je bil namreč od okrajnega sodišča obsojen v tritedenski zapor, ker je razbijal šipe. Vseh oseb je aretiranih 185.

Ranjenci.

V smrtni nevarnosti se nahajata pasar Franc Afrat in ključavničar Franc Joachimsthaler. Ostali ranjenci so izven nevarnosti.

NERVOZNOST RADI MAROKA V NEMČIJI.

Nervoznost v Nemčiji se kljub pomirjevalnim poročilom uradnih listov še ni pomirila. Znano je, da so dvigali po velikih mestih vložniki vloge iz hranilnic. Zdaj so pa pričeli dvigati iz hranilnic vloge mali trgovci v kaselskem, bromberškem in v erfurtskem okrožju. V okraju Rottenberg je dvignjenih 20% vseh vlog. Glede na pogajanja obstajajo še vedno med Nemci in Francozi nasprotstva in sicer zahteva Nemčija mednarodno nadzorstvo pri oddaji javnih del v Maroku, česar pa Francija noče dovoliti, ker bi mednarodno nadzorstvo oviralo politično svobodo Francoske v Maroku.

KREČANI PROTI TURČIJI.

Na Kreti je položaj skrajno napet. Opozicija se pripravlja, da strmoglavi turško vlado. Grki napadajo neprestano Turke. V Kaneji sta vsidrani ena turška in ena angleška vojna ladja.

BOJ ZA PERZIJSKI PRESTOL

se bije z menjajočo se srečo. V Teheranu ni več tistega optimizma, ki je radi nekaterih priborenih zmag vladal, ker so eksšahovi vojaki priborili drugod zmage. Perzijska državljanska vojska se vodi vprav azijatsko. V Astrabadu so vladinovi pobesili vse pristaše prejšnjega šaha, ki so jih mogli dobiti. Tudi v Barušu so obesili veliko oseb. Število obešenec v Sariju ni znano. Mohamed Ali postopa milejše in ne obsoja svojih nasprotnikov na smrt. Astara je zgorela. 2000 Kelhurov je porazilo vladen vojaški oddelek. Padlo je 200 vladnih vojakov.

Poslanec Stapinski pred sodiščem.

Pred porotnim sodiščem v Krakovu se je pričela včeraj zanimiva razprava o tožbi, ki jo je vložil načelnik poljske ljudske stranke, posl. Stapinski, proti uredniku vsepolskega tednika »Ojczyzna«, Andreju Novaku, zaradi članka, ki ga je ta list prinesel pod naslovom »Načelnik se je zopet prodal!« V tem članku se je predbicalo Stapinskemu, da se je v zadnjih dveh letih umrlemu ces. namestniku grofu Potockemu kakor tudi dež. poslancu Hupki prodal za denar in mandate, da je Čeh izdal za 340.000 kron in da je prejel od bivšega finančnega ministra Bilinskija dva milijona kron, samo da bi spremenil svoje politično stališče. Tudi od drž. poslance Długocza in mnogih drugih je Stapinski prejel denar. Članek se je končal z besedami: »Lep zagovornik in prijatelj kmetov!« Pri včerajšnji razpravi je zastopal Stapinskega odvetnik dr. Bardel, obtoženca Novaka pa odvetnik dr. Rovinski. Obtoženec se je zagovarjal,

da se ne čuti krivega in da je smatral Stapinskijevo politiko za kvarno ne samo poljski ljudski stranki, temveč cel deželi. Vsled tega se je tudi odločil za boj proti Stapinskemu. Zagovornik Novakov je za vsebino inkriminiranega članka navel sledeče priče: Poslanca Długocza, ki naj bi izpovedal, da je bil Stapinski od njega finančno odvisen; lastnika naftnih jam Bartosewicza iz Drohobycza, ki naj bi izpovedal, da je posl. Stapinski v interesu delodajalcev vplival na delavce v Drohobyczu, ki so pristaši poljske ljudske stranke, naj odnehajo od zahteve 8 urnega delavnika. Za ta posel je dobil Stapinski 14.000 K. Posl. David pl. Abrahamovič in član gosposke zbornice pl. Szaskiewicz naj bi izpovedala, da je Stapinski prejemal denar za svoje politično priateljstvo napram konservativni stranki. Druge priče naj bi zopet izpovedale, da je Stapinski podpiral za denar vladne kandidate. Nadalje zahteva zagovornik, naj se zasliši poslanca dr. Kramar in Kotlařa, ki naj bi pričala, da je poslanec Stapinski podpiral v nasprotju z ostalimi skupinami Poljskega kluba prvotno Slovansko Unijo, ko pa je prejel od takratnega finančnega ministra Bilinskega 2 milijona kron za sanacijo ljudske banke, je prekinil svoje razmerje do Slovanske Unije. Bivši poslanec p. Pastor naj bi izpovedal, da je Stapinski ostro napadal Bilinskega, ko je bil še v zvezi s Slovansko Unijo, tako da je p. Pastor izstopil iz poljske ljudske stranke. Ko pa je Stapinski prejel dva milijona kron, je prekinil s Slovansko Unijo vsako zvezo. Bivši poslanec Sihorski naj bi izpovedal, da je Stapinski po prejetju dveh milijonov kron nastopil za vse Bilinskijeve zahteve. Bivši načelnikov namestnik Poljskega kluba, Stwiertnia, naj bi izpovedal kot priča, da je poslanec Stapinski po prejetju 2 milijonov kron zahteval v parlamentarni komisiji Poljskega kluba, naj se prekine s Slovansko Unijo vsaka zveza. Isto naj bi tudi izpovedal bivši načelnikov namestnik Poljskega kluba poslanec pl. Czaykowski. — Zagovornik je predlagal v zaslišanje še celo vrsto drugih prič. Zastopnik Stapinskega, dr. Bardel, je govoril proti zaslišanju predlaganih prič ter je zahteval, naj se zaslišijo samo one priče, ki so važne za obsodbo inkriminiranega članka. Posojilo, ki ga je Stapinski sprejel od poslance Długocza, je bilo čisto zasebnega značaja. Poljska ljudska stranka je sklepala politične zveze, ki so bile zanjo koristne in ki so jo okrepile, kar se je pokazalo. Podpiranje Slovanske Unije je naredilo Stapinskega pri ljudstvu samo popularnega in navedena dva milijona, ki ju je dobil Stapinski za sanacijo ljudske banke, sta bila le ljudstvu v prid. Sodni dvor je sklenil večino predlaganih prič zaslišati, vsled česar je razpravo preložil.

Književnost.

»PLANINSKI KRALJ«.

Ravnokar je izšla knjiga znamenitega, v Monakovem živečega romanopisca in tajnega svetnika Artura Achleitnera, katera bi imela nas Slovence posebno zanimati in tudi razveseliti. Povest se imenuje »Planinski kralj« (»Der Waldkönig.« Erzählung aus dem südsteirischen Bachergebirge. O. Janke, Berlin.). Odigrava se na našem Pohorju in obravnava življenje naših vrlih rojakov na teh višinah slovenskega ozemlja.

Pisatelj nas je pravzaprav osramotil s tem imenitnim delom: on nam je orisal posamezne prebivalce teh pokrajin res tako, kakor žive in govore; opazoval je pridno njihove šege in običaje sam se je slovensčini v toliki meri priučil, da tudi razume naš govor, kajti čutil je z nami že od davnaj. — Redka prikazen! Tujec nas iz srca ljubi, medtem ko se nam doma skoro vsakdo narodno popači, če le par tednov med nemškimi sosedi živi. Nemec iz tuje države si je ogledal nas in naše kraje, in to ga je tako prevzelo, da nam je odprl srce in svoje utise v obširen in resnicoljuben popis položil. Slava možu, ki si je v današnjih dneh javne politične okuženosti še obvaroval čist okus, trezno sodbo in ostal pravičen tudi slovanskemu življu!

O vsebini povesti hočem samo glavno potezo navesti, ker bi odkrito želel, da vsak izmed nas to delo čita. — Na Pohorju je živel v sredini minolega stoletja bogat kmet, po imenu Janez Kazjak, ki je imel veliko planino. Njegova glavna skrb je bila, da se v teh legih ne podere ne eno drevo brez potrebe, da se še veja ne sme odsekati, če se to protivi načelom gozdnega gospodarstva. Vse življenje tega pohorskega magnata, katerega so sča

mo isti pritrjevali. Kmetijski minister se je nato takoj tudi k besedi oglašil in izjavil, da mu sicer tak odlok ni znan, da pa hoče takoj poučiti se o tem in razposlati v to potrebne odredbe.

Resolucija se glasi:

»Poljedelsko ministrstvo se pozivlja, da v državnih gozdih v smislu svoječasne odredbe kmetijskega ministra dr. Ebenhocha dopusti pašo živini, v kolikor ista ne škoduje gozdni kulturi in odredi, da se gozdni organi pri izvrševanju svojega posla in gozdnega zakona vedno in skrbno ozirajo na interes in potrebe živinorejcev.«

V drugi resoluciji sem pa podal misel vseh zastopnikov, da naj se iščejo vzroki draginje mesa in živil tam, kjer so, in naj se ne obdolžuje kmetijski stan, ki mora pravtako kakor drugi vse drago kupovati.

Resolucija se glasi:

»Stalni odbor kmetijskega sveta je tega mnenja, da je trditev o draginji povsem enostranska, kakor da se gre le za draginjo živil, ko so vendar vse druge potrebščine, osobito stanovanja, premog, petrolej, sladkor istotako poskočile v cenah, pa tudi krivična, ker je iz jasno umevnih razlogov draginja živil, osobito mesa nastala vsled slabih letin, osobito za krmo, vsled živinske gobčene kuge, draginje vseh potrebščin in delavstva ter da je draginja sploh svetovna, kakor je ministrski predsednik z vso opravičenostjo povdarjal.

Nadalje pozdravlja odbor intencije kmetijsk. ministrstva, ki merijo na to, da se pomanjkanju mesa odpmore in da se naša živinoreja toliko kvalitativno kolikor kvantitativno povzdigne tako, da bo povsem zadostila potrebi domačega mesnega trga.«

V debati so navajali zastopniki raznih dežel svoje želje, a se nazadnje vsi zedinili na te resolucije in so povdarjali, da se morajo odločno izreči proti temu, da bi se v to svrhu potrebni denarji porabili iz fonda, dovoljenega za povzdigo živinoreje po zakonu iz leta 1909. 30. decembra. Državna vlada pa se mora brez odloga lotiti resilne akcije, da ne bo prepozno, kar je že deloma, ker je že Nemčija vsa močna krmila vzela in tudi koruze že na stotine vagonov na Ogrskem naročila.

Sklepam to poročilo s tem, da nastane sedaj za vse državne poslance prva skrb, da se takoj pri otvoritvi državnega zbora z ozirom na nujno potrebo brez odloga dovoli izreden zaklad, s kojim bo mogoče zle nasledke pomanjkanja krme in s tem tudi živine odpraviti ali vsaj omiliti.

Novi vojni minister pl. Auffenberg.

Kakor smo že včeraj poročali, je postal vojni minister general pehote pl. Auffenberg. Novi minister je bil rojen 1852 v Opavi, obiskoval je vojaško akademijo v Dunajskem Novem mestu. Poročnik je postal majnika 1877, nadporočnik je postal že novembra 1. 1877., obenem so ga pridelili generalnemu štabu. Udeležil se je okupacije 1. 1878., nato pa služil v Budimpešti in v Lvovu. Stotnik 1. razreda je postal že majnika 1880, 1. 1888. je bil že major. Oktobra 1890 je postal načelnik generalnega štaba 28. pehotne divizije v Ljubljani, majnika 1891 je pa bil imenovan za podpolkovnika in prideljen pehotnemu polku št. 96, majnika 1894 je postal polkovnik. Aprila 1900 je postal Auffenberg brigadir, majnika 1900 je postal generalni major, maja 1905 je postal podmaršal in poveljnik 36. pehotne divizije v Zagrebu. Koncem julija 1905 so Auffenberga pridelili vojnemu ministrstvu in ga imenovali za nadzornika častniških kornih šol. Pozneje je postal poveljnik v Dalmaciji, 1909 pa poveljnik 15. armadnega zbora v Sarajevu.

Baron Schönaich je poslal »N. Fr. Presse« pismo, v katerem izjavlja, da so bili merodajni za njegov odstop zgolj stvarni razlogi. Dejansko je pa Schönaich padel, ker je preziral želje in nasvete prestolonaslednika in inspiriral članke proti prestolonasledniku.

soma začeli zvati »planinskega kralja« in kojega primka se je tudi sam pri posebnih priložnostih ponosno posluževal, je gozd, gozd in vedno gozd. In ta skrb se hkoncu v njem tako vgnezdila, da ne vidi in noče videti, kako mu lesni mrčesi in polomi uničujejo krasen ali pregosti log, ker ga pri vsakem mahu sekire srce zaboli. Ko je že skrajni čas, da se začne log umno izsekavati in trebiti, umrje, in planina je potomcem rešena.

Vsi različni momenti v življenju tega »kralja« so izborni in popolni v narodnem duhu in smislu opisani, tako da se človek čudi, kako je tuju mogoče naše narodopisno in kulturno obzorje tako vsestransko spoznati in obvladati.

Posebno bi opozoril pri tej priložnosti naše strokovnjake v gozdoreji na trumo nemških tehničnih izrazov te vrste; mogoče, da imamo tudi mi mnogo lastnih pojmov te stroke, ali treba bi jih bilo pozvedeti, kje na Pohorju ali tudi drugod v domovini in zabeležiti, predno se pozabijo in popačijo; kajti posestniki večine naših logov, kakor tudi logarji, so skoro vseskozi — Nemci.

Naši domačini pisatelji, ki tako radi zastavijo pero za kako nam tujo neznano stvarino, bi si pa naj svoje predmete rajše v domovini bolje ogledali; vzor jim bodi naš prijatelj na Bavarskem! — Zlasti na Pohorju leži velik zaklad naravnega in narodopisnega blaga. Prvo nam odnašajo že davno drugi, ker nočemo videti, da je slovenska zemlja naš zaklad, in naše narodno blago so začeli spoznavati in uporabljati tudi drugi, ker naših lastnih moči in zmožnosti ne vpoštevamo in ne spoštujemo. In tako nam naš stari greh: »le vse tuje je dobro in boljše« koplje dalje — grob!

D. Ž.

ITALIJSKO VOJNO BRODOVJE DOBILU TAJNE UKAZE.

Iz Rima dohaja senačno poročilo, po katerem je ukazalo mornariško ministrstvo, da mora biti pripravljena vojna ladja »Lombardia« z več podmorskimi čolni za odhod. Kraj, kamor ladja odplove, ni znan. »Lombardia« zapusti Benetke danes. Sodijo, da odplove »Lombardia« v Tripoljo.

Dnevne novice.

Prva seja vrhovne uprave hrvatske stranke prava se bo z ozirom na zasedanje državnega zbora, ki se prične 5. oktobra, vršila v »Starčevićevem domu« v Zagrebu 4. oktobra. Za nas Slovence posebno važna je točka o organizacijskem statutu, pod katero spadajo, kakor javlja dnevni red: a) osnutak i zadaća svepravaškog vrhovnog vieća (plenium svih pravaških zastupnika); b) eventualni osnutak sveobčeg hrvatsko - slovenskog narodnog predstavništva, sastojecog od svih oporbenih zastupnika u hrvatskim i slovenskim zemljama; c) jedinstvena gospodarska organizacija i rad stranke prava u svim hrvatskim i slovenskim zemljama. — Na skupščini se bo sklepalo tudi glede aktualne politike v vseh hrvatskih zemljah, posebno o odnosu hrvatske stranke prava napram Slovincem. — Bog daj blagoslov!

»Narod« je včeraj izrečno konstatiral, da je zbor »Glasbene Matice« član liberalne zveze pevskih društev, katere predsednik je zvonec nosil pri sestanku takozvanih »jugoslovanskih kulturnih društev«, pri katerem sta bili najodličnejši in najdelavnejši slovenski kulturni organizaciji S. K. S. Z. in Mohorjeva družba provokatorično prezrli. To »Narodovo« konstatiranje menda zadošča sedaj tudi najbolj slepim ljudem. S tem je »Narod« proglasil, da zbor »Glasbene Matice« nikakor ni samostojen in »čisto nadstrankarski«, ampak da je član S. K. S. Z. nasprotno organizacije, s katero nič skupnega ne moremo in ne smemo imeti. Tako »Narod« sam vedno najbolj za jasnost skrbi. Mi smo mu hvaležni, ker ne čutimo potrebe, da bi nas liberalci tudi v pevski organizaciji tako vlekli v korist čisto naivnim ljudem skritim liberalnim namenom, kot so nas, — dokler je radi denarja kazalo s Sokolom in Ciril-Methodovo družbo. Za navno zaupanje liberalcem ni sedaj nikjer časa. Za naše ljudi je edini prostor za izobraževalno delo organizacija S. K. S. Z.! Tu bodo našli resnično hvaležnost in resnične uspehe, drugod jih bodo le trpeli toliko časa, dokler jih bodo rabili, oziroma dokler jim bo kazalo jih — izrabljati. To našo izjavo je »Narod« zaslužil s svojim »konstatiranjem«.

Podružnica »Slovenske dijaške zveze« za Dolenjsko ima svoj občni zbor definitivno določen na 24. t. m. ob priliki blagoslovitve kapelice novome-

ške dijaške Marijanske kongregacije. Občnega zbora se morajo udeležiti po društvenih pravilih vsi redni člani S. D. Z., vabimo pa tudi druge, predvsem tovariše bogoslovce, ki niso še člani, in abituriente, kakor tudi ostale tovariše iz drugih krajev slovenske domovine. Spored: V soboto, 23. t. m., zvečer pozdravni večer, ki ga priredi podružnica v gostilni pri Vindišerju. V nedeljo, 24. t. m., se prične občni zbor ob pol 9. uri dopoldne. Zglasila na naslov Ladko Mlakar, bog., Novo mesto, Sodnija.

Nova pesmarica z mešanimi moškimi in ženskimi spevi različne vsebine za naše pevske zборе izide še letos. Opozarjamo nanjo naše pevske zборе, da si ne bodo nabavljali neprimernih zbirk, katere izidejo iz liberalnih krogov.

Blaž Potočnikova čitalnica v št. Vidu nad Ljubljano vabi na javno telovadbo ki jo priredi telovadni odsek Orel, v nedeljo 24. septembra 1911 na travniku g. Lorenca Škofa nasproti Cebava. Spored: Ob 1. uri sprejem došlih društev pred dvorano pri Cebavu. Ob 2. uri služba božja. Ob 3. uri javna telovadba. Po telovadbi prosta zabava, petje, šaljiva pošta itd. Pri telovadbi in med prosto zabavo igra slavna orlovska godba iz Kamnika. Paviljoni, abstinencijska gostilna, turška kavarna itd. Vstopnina 30 v za osebo. Orli v kroju so vstopnine prosti. V slučaju neugodnega vremena se telovadba preloži na 1. oktober 1911.

Slovenec izumil v Ameriki nov letalni stroj. V New Yorku gradi Slovenec Peregrin Mertel v družbi nekega Schmidta letalni stroj, s katerim nameravata izumitelja poleteti ne samo iz New Yorka v San Francisco, temveč tudi preko oceana v Evropo. Zrakoplov bo v teku enega meseca popolnoma opravljen in pripravljen za polet. Vsa sestava zrakoplova je jeklena. Lesa se je prav malo rabilo. Krila so svilnata in vezi iz najmočnejše žice. Od tal do najvišje točke meri zrakoplov 32 čevljev, širok je 60 čevljev, pokriva torej ploščevino 300 kvadratnih čevljev. Propelerje ima štiri in vsak propeler je 12 čevljev dolg. Oblika propelerja se razlikuje od navadnih zrakoplovnih propelerjev. Med sprednjim in zadnjim propelerjem, to je v sredi zrakoplova, je kabina, ki je 8 čevljev široka in 8 čevljev visoka. Spredej je prostor za zrakoplovca in za mašinista in za njim pa le 11 stolov z dvema sedežema. Kabina je zaprta od vseh strani, pa ima okna, ki potnikom odpirajo razgled na prosto. Sprednji del kabine ima veliko okno iz celuloidne mase tako, da ima vodnik zrakoplova prost razgled pred seboj, pa mu zrak ne more pihati v obraz. V zadnjem delu kabine je prostor za dva stroja z 150 konjskimi močmi in za prtljago. Ker je kabina od vseh strani zaprta, se more zrakoplov dvigniti v poljubno višino, ne da bi bil prisiljen vsled mraza se spustiti na tla. Propelerji so tako konstruirani, da se jih lahko rabi vse štiri naenkrat, ali pa samo dva. To je iznajdba našega rojaka Mertelna. Gould je razpisal za tako iznajdbo 15.000 dolarjev. Velike važnosti so pri zrakoplovu krila za balanciranje, ki vzdržujejo zrakoplov vedno v ravnotežju. Ako vzdigne veter zrakoplov na eno stran, postavi krilo za balanciranje na drugi strani balancerske predmete v sredi zrakoplova tako, da je stroj takoj v ravnotežju. Ta krila so namreč v zvezi z visečimi stoli v kabini in potniki regulirajo s svojo težo ravnotežje, ako pa ni potnikov, potem se mora na drug način poskrbeti za potrebno težo. Takih kril ima zrakoplov šest. Posebno umetno je sestavljena naprava, ki omogočuje polet na kvišku in navzdol. Zrakoplov bo električno razsvetljen in ima tudi električnega metalca luči. Podstava zrakoplova je na šestih kolesih. Kadar se zrakoplov hoče dvigniti v zrak, se zažene kakih 50 čevljev po zemlji. Na vsaki strani kolesa bodo napravljeni čolni za slučaj, da se mora zrakoplov spustiti v vodo. Mogel se bo dvigniti v zrak tudi iznad vode. Ves zrakoplov tehta 2500 funtov, nosi pa 30.000 funtov. V eni uri preleti 80 do 90 milj. Nosil bo seboj 150 galon gazolina. Preskrbljen bo tudi z brezžičnim brzojavom. Kadar bo vse v redu, prireditelja zrakoplovca v West Hobokenu, N. Y., poizkusne polete in potem poletita v San Francisco, kamor hočeta priti v 50 urah, ne da bi se med poletom ustavila. Proga je dolga 3200 milj. Iz San Francisco poletita nazaj v New York. Za polet iz San Francisco v New York v teku 30 dni so razpisana darila v znesku nad 200.000 dolarjev. V svrhu financiranja podjetja se je ustanovila delniška družba »United States Aerial Navigation Co.«, ki je v državi New Jersey inkorporirana z glavnico 1 milijona dolarjev. Predsednik in blagaj-

nik družbe je Bruno Schmidt, tajnik Caesar Steinhuebler, podpredsednik F. J. P. Henke in direktorja Peregrin H. Mertel in Fred Hausman. Delnice se prodajajo po 10 dolarjev. Milijonar Fleischman, ki ima velike pekarije po Ameriki, je bil poslal izvedenca ogledati si zrakoplov in je hotel takoj prevzeti več kakor polovico delnic. Na ta način bi bil dobil takoj kontrolo nad družbo v svoje roke. Mr. Schmidt ni hotel te ponudbe sprejeti, ker hoče s svojim družabnikom imeti kontrolo nad družbo. Tudi država, oziroma severoameriški vojni departement se je že pobrigal za zrakoplov in pisal graditeljema več pisem, v katerih ju poziva, da mu takoj poročata o letalnih poizkusih in napravita polet v Washington. Vlada jima takoj odkupi zrakoplov oziroma naroči drugega enakega, kakor hitro se letalni poizkus posreči. Mr. Schmidt ne dvomi o tem, in tudi Mr. Mertel ne. Mr. Mertel je 26 let star in je rojen v Domžalah, pristojen pa v Kamnik. Do 17. leta je večinoma živel v Ljubljani, potem pa je šel v svet in delal v Norimbergu, Würzburgu in v Hamburgu. Pred petimi leti je prišel v Ameriko, kjer ima zdaj že tri leta svoje podjetje. Mr. Schmidt je iz Plauen na Saksonskem in je po poklicu inženir. Napravil je dozdaž že osem modelov. Zadnji model ga stane 5000 dolarjev. Zrakoplov sam bo veljal 20 tisoč dolarjev.

Nov list. Društvo jugoslovanskih železniških uradnikov v Trstu javlja, da je osrednji odbor sporazumno s podružnicami sklenil izdajati lastno glasilo, in sicer počenši z mesecem oktobrom 10. dne vsakega meseca.

Pri nadomestni deželnozbornski volitvi v Splitu, ki se je vršila 18. tega mes., je bilo precej živahno. Kljub temu da je Hrvatska stranka sprejela kandidature dr. Smodlake, so vendar nekateri njeni člani z dr. Trumbićem na čelu postavili lastnega kandidata. Pravaši se oficijelno niso udeležili volitve. Uspeh volitev je ta: dr. Josip Smodlaka 462 glasov, disident Hrvat. stranke Dujo Mikačić 278, italijanaš Savo 200 in pravaš Bradić 29 glasov. Potrebne so ožje volitve. To je z ozirom na prejšnjo moč dr. Smodlake in njegove stranke naravno poraz.

Nekaj novega iz zavarovalnice proti nezgodam v Trstu. V dobro informiranih krogih se govori, da je v zavarovalnici proti nezgodam bilo poverjenih več tisoč kron. A vodstvo zavoda samega molči o vsem tem, ker bi hotelo celo zadevo pomašiti. To navsezadnje niti ni čudno. Čudno je pa, da vlada na vse to molči in da ne poseže vmes z železno roko. Javnost zahteva dejanja od vlade!

Cene kruhu so zvišali zagrebški peki, in sicer bodo dajali odslej le pet kosov malega peciva za 20 h, namesto dosedanjih šest. Kruh so pa podražili za 4 h pri kg. Zvišanje utemeljujejo s tem, da vsled dogovora s pomočniki odslej ne bodo smeli v ponedeljkih jutraj pred 6. uro postaviti kvasu, vsled česar jutranjega peciva ne bo. Občinstvo bo torej udarjeno na dve strani: s podraženjem kruha in z nedostajanjem svežega peciva o ponedeljkih jutraj.

Zagrebški črevljarji so imeli 17. t. m. shod, na katerem so razpravljali o nevarnosti, ki preti malim obrtnikom po tovarniški konkurenci. Sklenili so ustanoviti posebno črevljarsko organizacijo, ki bo pristopila Hrvatski obrtni zvezi.

Povišane cene pivu. Na shodu zastopnikov gostilničarskih zadrug 19. t. m. na Dunaju, so sklenili gostilničarji, da bodo prevladili zvišane cene piva na konsumente. Pivovarne v Plznu so sklenile od 21. decembra dalje zvišati cene plzenskemu pivu za 3 K pri hl. Cena za pivo v steklenicah se zviša za 3 v pri steklenici.

Učiteljske osebne vesti. Ana Šest je imenovana za suplentinjo v št. Vidu pri Vipavi, ker je obolel nadučitelj Ivan Rudolf. — Bivša učiteljica ljubljanskega uršulinskega samostana Marija Rus je imenovana za začasno učiteljico v Poljanah, za suplentinjo v Selcih pa izprašana učiteljska kandidatinja Antonija Colnar.

Živinske cene po kranjskih sejmih. Po uradnih poročilih so bile po sejmih za govejo živino sledeče cene za 100 kg žive teže: Krško pol pitanci 89 K, nepitanci 86 K; Kranj pitanci 100 K, pol pitanci 91 K, nepitanci 84 K; Ljubljana okolica polpitanci 91 K, nepitanci 87 K, volji za pitanje 85 K; Litija pitanci 92 K, polpitanci 80 K, nepitanci 43 K, volji za pitanje 78 K; Logatec za pitance 96 K, za polpitance 94 K, nepitanci 94 K, volji za pitanje 94 kron; Novo mesto pitanci 100 K, polpitanci 90 K, nepitanci 80 K, volji za pitanje 75 K; Kamnik polpitanci 86 K, nepitanci 80 K, volji za pitanje 80 K.

Pustolovka Ana Marjanović — umrla. Za časa Hofrichterjevega procesa in lani, ko je bila v Belgradu aretovana zaradi vohunstva, se je mnogo pisalo o zagrebški pustolovki Ani Marjanović. V belgrajskem zaporu je napisala svoje spomine na doživljanje znamenitimi osebami, ki so bili v toliko interesantni, da ti spomini niso odgovarjali resnici. Od onega časa se o njej ni ničesar več čulo. Kot poročaje sedaj nekateri listi, je nedavno umrla Marjanovićeva v neki bosenski bolnišnici, kamor je došla vsa bolelna vsled svojega burnega življenja.

Tatvina v žireh. Iz Žirov poročajo: Dne 17. t. m. je bilo ukradeno čevljarskemu mojstru Francu Kristan 1200 K in sicer en bankovec za 1000 K in dva po 100 K. Naproša se občinstvo, trgovci in banke, da strogo pazijo ako bi menjala enake bankovce kaka sumljiva oseba ter jo takoj naznanijo. Časopisi se prosijo za ponatis te notice.

V konkurnu je trgovka Mimi Brule na Bledu — Rečica.

Novoporočenca umrla vsled kačjega pika. Iz Sarajeva se poroča, da je v Duki kača, ki se je neopažena priplazila v koč, pičila novoporočenca Petra Belutiča in njegovo ženo. Oba sta umrla.

Ustrelil se je v Petrinji vpok. sodni svetnik Dragotin Bell, doma iz Vinkovca. Vzrok mučna živčna bolezen, radi katere je moral v pokoj, dasi je bil še mlad in izvrsten jurist. Materielno je bil v dobrem položaju.

Rabuka v bolnišnici. Na ženskem oddelku velikovaradinske bolnišnice je prišlo 13. t. m. do velikih rabuk, ker je neka bolnica v svoji juhi našla zamašek medicinske steklenice. To je ostale bolnice tako razburilo, da so začele revoltirati, razbijati pohištvo in okna ter žaliti postrežno osebje. Le s težavo so jih ukrotili. Seveda jim kazni ne odide.

Bogat ribji lev so imeli dubrovniški ribiči 12. t. m. Vjeli so do 7800 kg tun, katerih posamezne so tehtale 16—25 kg. A kaj pomaga, ko so pa morali to dobro in marsikdaj tako drago ribo prodajati po 60, 72 in 80 v kg. 2500 kg se je prodalo v Kotor, Korčulo, Split in v Hercegovino. Razven tega so vjeli do 700 kg redkega in finega »orhana«, ki so ga prodajali po 1 K 20 v kg, ko stane sicer 2 do 3 K.

Otok Lokrum je sedaj končno prešel v last kneginje Elizabete Windischgraetz, ki je dala zanj dominikancem 60.000 K. S tem denarjem namenjajo slednji menda zgraditi konvikt v Gružu.

Štajerske novice.

Südmarka in slovenščina. Tudi letos otvarja Südmarka v Mariboru posebne kurse za učenje slovenščine.

Nemško pristnost südmarkovcev, ki so pred dnevi zborovali v Celju, dokazujejo imena na občnem zboru »Südmarke« izvoljenih odbornikov: Lec Wodiczka, dr. Oton Ambroschitsch, Leopold Czernak, dr. Jurij Lukas, Eric Petritsch, Maks Vock (Vovk), Jožef Ornič, Dobernig in dr.

Razne stvari.

Hči ruskega cara — bolgarska carica. Časopisi javljajo, da se bo bolgarski prestolonaslednik v kratkem zaročil s hčerko ruskega cara Tatjano, ki je sedaj stara 16 let. Ta vest sicer še ni potrjena, kaže pa na stremljenje potom rodbinskih zvez še bolj zblizati Rusijo, Srbijo in Bolgarijo.

Denar podražen. Nemška državna banka je povišala obrestno mero od 4 na 5 odstotkov, ker primanjkuje denarja in ker bi rada privabila inozemski denar v Nemčijo. To se je pričakovalo, ker so francoski in ruski bogataši precej denarja dvignili v Nemčiji. Položaj na denarnem trgu je pa le precej napet in maročansko vprašanje le še zelo vpliva na to, da je denar, kakor pravijo borzijanci, zaprt. Angleži ne bodo pustili denarja v Nemčijo in zato gotovo poviša obrestno mero tudi angleška banka. Nemci bodo rabili denar tudi zato, ker je Nemčija vsled suše še več trpela, kakor naša država. Kako stališče bo zavzela avstro-ogrška banka glede na povišanje obrestne mere, še ni znano, a pričakuje se povišanje že zato, da ne bi naš denar odpotoval v inozemstvo.

Kolera. V Cittanouvi je umrl za kolero mornar Franc Nordio, na Sušaku pa Anton Bonetich. V Dragi je obolel na znakih kolere dninar Segnan. V Carigradu je obolelo med vojaki na koleri 43, umrlo pa 11 oseb.

Umrli je v Charlottenburgu vodja antisemitov v Nemčiji državni poslanec Libermann pl. Sonnenburg.

Shod zastopnikov avstrijskih mest bo 17. t. m. na Dunaju.

Izbruh Etna. V Castiglionu je 4000 oseb v nevarnosti da jih lava poplavi, a pobegniti kljub temu nočejo. Na Etni se je odprlo 170 novih žrel.

Angleški kralj obišče v kratkem avstrijskega kralja in nemškega cesarja.

Republika Peru je naročila 7 podmorskih čolnov.

Sabotaža na Francoskem. Iz Pariza se poroča, da so neznanci porezali na postaji Saint Cyr 40 brzojavnih žic in vse signalne zveze.

Državni rudnik srebra v Píbramu opuste, ker je že več let pasiven. Premestiti nameravajo tudi pibramsko rudarsko akademijo.

Za povzdigo morskega ribištva pripravlja avstrijska vlada nov zakon ter je na informacijsko potovanje v Dalmacijo poslala dr. Ant. Bielića iz trgovskega ministrstva.

Proti trustom je zelo odločno govoril v Detroitu predsednik Združenih držav Taft in pozival na odločno nadaljevanje boja proti trustom.

Pivovarne bojkotirane. Gostilničarji v Inomostu so sklenili bojkotirati vse pivovarne, ki bodo zvišale cene piva, ter uvesti akcijo za ustanovitev pivovarniške zadrage.

Sladkor. Vsled številnih realizacij so na včerajšnjem sladkornem trgu v Pragi padle cene sladkorja za 30 v pri 50 kg.

100.000 dolarjev za eno sobo. Iz Tarrytowna, N. Y., poročajo: Prenovljenje John D. Rockefellerjeve velike palače na Pocantico Hillsu, ki se pričena te dni, bo stalo čez 1 milijon dolarjev. Po preuredbi bo deset novih sob za goste v gorenjih dveh nadstropjih in vsaka soba bo stala 100.000 dolarjev. Palača stoji na vrhu Kyrkult Hilla sredi Rockefellerjevega velikega posestva.

Rupujte le vžigalice: „U korist obmejnim Slovincem“

Ljubljanske novice.

Ij **Igro »Divji lovec«** ponavlja »Ljudski oder« v nedeljo, 24. t. m. ob pol 8. uri zvečer! Vstopnice v predprodaji v Katoliški bukvarni.

Ij **Važna seja odbora »Ljudskega odra«** je ta četrtek ob pol 8. uri zvečer v pisarni »Ljudskega odra« v »Ljudskem domu«. Dohod čez dvorišče mimo telovadnice Orla skozi vrata, ki vodijo na oder! Ker je seja jako važna, zato prosimo vse gg. odbornike, da se je gotovo in polnoštevilno udeležijo!

Ij **Moški zbor »Ljubljane«** prične danes ob 8. uri zvečer svoje vaje. Ker bo prvi nastop na večeru začetkom novembra in pa zaradi ugotovitve članov se prosijo točne udeležbe. **Novi pevci dobrodošli!**

Ij **Na grob 20. septemberske žrive** dijaka Adamiča je položila danes deputacija katoliškonoardnega dijaštva krasen venec s trobojnimi trakovi in napisom: »Katoliškonoardno dijaštvo svojemu somišljeniku«. Kakor znano, je postal Adamič popolnoma slučajno žrtev izgrediv. Zadel ga je krogla, ko se je vračal s sprehoda. Na grobu žrtev je danes svetila samo ena lučica — lučica zapuščene matere in ležal je samo en venec, venec — zvestih prijateljev.

Ij **»Cvetlični dan.«** Liberalci za svoj cvetlični dan tako skrajno netaktično agitrirajo, da smo primorani na to odgovoriti tako kakor liberalna nesramnost zasluži. Cvetlični dan je prirejen za podporo liberalnega dijaštva, ker je »Radogoj« društvo, ki izključno le liberalce podpira, naš dijak pa od tega društva ni dobil nikoli niti beliča. To stoji in liberalci tega kljub svoji veliki predrznosti ne morejo utajiti. Zato je več kot nesramno, da včerajšnji »Narod« zopet komandira: »Kdor ni izgubil zadnje kapljice čistega človekoljublja, bo z veseljem in ponosom sodeloval pri cvetličnem dnevu dne 24. septembra!« Torej liberalci kljub temu, da je ves dohodek za njihovo svobodomiselnost dijaštvo namenjen, pričakujejo tudi od neliberalnega občinstva, da bo kupovalo za liberalce cvetlice! Drugače »klerikalce« dan na dan psujejo, »klerikalni« groši pa jim ne smrdijo! Če ni to brezstidnost, da ji ni izlepa para, ne vemo, kaj bi bilo. Naši somišljeniki se bodo 24. t. m. na cvetlični dan nasproti liberalnim aranžerjem obnašali tako kakor bi se liberalci nasproti nam, če bi mi v korist svojemu dijaštvu kaj priredili! Svojega denarja ne bomo metali ljudem, ki vzgajajo v Pragi naši veri in stranki sovražno, skrajno strupeno mladino, ki razširja »Svobodno Misel«. Sploh je skrajno nedopustno, da si upa stranka, ki je v Ljubljani nasproti vsem ostalim strankam v manjšini, kakor so občinske volitve pokazale, prirediti cvetlični dan, da se

nadlegujejo ljudje, ki nočejo z liberalnimi nameni nič skupnega imeti. 24. t. m. bo velik del ljubljanskega in tujega občinstva izpostavljen fehtanju, nadlegovanju in insultom. **Zato zahtevamo še enkrat odločno, da nihče ne bo nadlegovan na ulici!** To zahteva večina ljubljanskega prebivalstva!

Ij **Shod železniških uradnikov** se je vršil včeraj zvečer v salonu hotela »Ilirija« ob številni udeležbi. Otvoril ga je predsednik Društva jugoslov. železn. uradnikov g. Črnigoj, pozdravil navzoče, v prvi vrsti zastopnike iz Poljčana, Jesenice, Zidanega mosta, Št. Petra, Kranja in Trsta. Nato je v kratkih besedah očrtal položaj uradnikov drž. železnic, prebral pismo člana personalne komisije sekcija A, pl. Červa, v katerem se oprošča, da se ne more udeležiti zborovanja, ter je predlagal sledečo resolucijo, ki se glasi: »Na shodu, sklicanemu po D. J. Z. U. v Ljubljani, hotel »Ilirija«, dne 19. septembra 1911, zbrano uradništvo državne in južne železnice izjavlja, da mu je vsled neprenehoma rastoče draginje pri vseh najpotrebnejših življenjskih potrebah vredno gospodarsko življenje popolnoma nemogoče; zahteva zato soglasno z vsem organizovanim železničarstvom Avstrije, da uprava železnic nemudoma ukrene vse potrebno, da se gmotni položaj železniškega uradnika izdatno in trajno poboljša; izraža vodstvu D. J. Z. U. v Trstu svoje popolno zaupanje, mu naroča, da sporazumno z vsemi v nacionalni koaliciji združenimi žel. organizacijami deluje na končno ugoditev vseh potom spomenice železniški upravi predloženih zahtev, in sivečano izjavlja svojo neomajno solidarnost z vsem avstrijskim železničarstvom«. Resolucija je bila sprejeta soglasno. Zahteve združenih koaliranih železniških organizacij temelje na štirih glavnih točkah in sicer zahtevajo koalirane organizacije: 1. Zvišanje stanarine, t. j. aktivitetnih doklad, 2. preuredba penzijskega statuta, v prvi vrsti v prid vdovam in sirotam, 3. draginjsko doklado, 4. uvedbo avtomatike. Danes se vrši na Dunaju konferenca zastopnikov koaliranih železniških organizacij, ki bodo tozadevne zahteve v posebni spomenici predložili železniškemu ministrstvu. Pri debati se nekateri gospodje niso mogli vzdržati, da ne bi pokazali svojega zagrizenega strankarstva, ki po našem mnenju dobi stvari železniškega uradništva more le jako malo koristiti. Z argentinjskim mesom in napadom na naše poslanca, za katerimi stoji ogromna večina slovenskega ljudstva, tudi železniškim uradnikom ne bo pomagano nikoli. To moramo povedati, kljub temu, da smatramo zahteve železniških uradnikov kot upravičene, ker ne gre, da bi se v strogo stanovska vprašanja skušalo vmešavati agitacijo za kako stranko. Na shodu sta govorila tudi dr. Ravnihar, ki je trdil, da so bili nedeljski izgredi na Dunaju »krasen« memento vladi, naj se požuri. Za njim je govoril tudi profesor Reisner, na kar se je shod zaključil.

Ij **»Slov. Narodu«** na včerajšnjo notico »Herostrat« to-le: En sam Svetek eksistira, ki ga ne bodete terorizirali po vaši navadi s sumničenji, intrigami in denunciantstvom, in ta Svetek je ponosen na to, da je c. kr. finančni koncipist in zborovodja »Ljubljane«, pošten pa najmanj toliko, kot pisec omenjene notice in oni, ki jih v nji zagovarja, samo bolj korajžen in odkritosrčen. Na vašem površju ne maram biti, čakam vas nad njim.

Svetek.

Ij **Turnir šahistov.** V Karlovih Varih tekmujejo zdaj najboljši šahisti sveta. Udeležuje se ga tudi Ljubljčan Vidmar, ki je dosegel med tekmovalci osmo mesto. Do zdaj je uspeh iger (21) sledeč: Teichmann 16, Rubinstein - Schlechter 14, Rotlevi 13inpol (1), Niemzowitsch 12inpol, Alechin, Marschall 12, Vidmar 11inpol (1), Tartakower 11inpol, Duras, Spielmann 11, Cohn, Leonhardt, Perlis, Süchting 10inpol, Burn 9inpol, Dus, Löwenfisch 9, Rabinowitsch, Salwe 8inpol, Fahrni 8 (1), Johner, Kostics 8, Jaffe 7inpol (1), Alapin, Chajes 7.

Ij **Pred dež. sodiščem jo je zadela kap.** Umrla je v deželni bolnišnici Barba Magister, doma iz Stanežič pri Št. Vidu, ki jo je danes dopoldne pred deželnim sodiščem zadela kap.

Ij **Mlad goljuf.** 15letni kovaški učenec Ignacij Sluga, stanujoč v Ljubljani, je pripovedoval neki Ivanki Povbežek, bivajoči v bližini Kamnika, da je dospel njen mož iz Amerike in naj ga ponj v Trst. Lahkoverna ženska je res verjela besedam mladega lažnjivca in tako sta se peljala oba skupaj v Trst. Ko sta dospela v Trst, je na zvijačen način izvalil iz nje 160 K, nato pa jo je pustil samo pred izseljeniškim uradom

Austro-Americane. Ko je že več ur čakala tamkaj zaman, se je podala na južni kolodvor in je prišla tjakaj ravno v trenotku, ko je mislil tudi njen tovariš Sluga odpotovati — nazaj v Ljubljano. To namero pa mu je preprečila s tem, da ga je dala aretirati. Pri preiskavi je bil še v posesti 158 K, katere so izročili Povbežekovi, ki bo v bodoče gotovo bolj previdna.

Ij **Dobrosrčen vlomilec.** V nedeljo je prišel v Rožno dolino nek 30letni Italijan srednje velikosti rjavo oblečen, na glavi je imel športno čepico ter sprehajalno palico. Ko pride do delavčeve žene Vincencije Ažnika, se je podal z njo v pogovor ter začel otrokom deliti bonbončke, nato se je pa odstranil. Ko sta zvečer Ažnik in njegova žena odšla nekoliko od doma ter se kmalu povrnila, sta opazila, da je bilo v stanovanje vlomljeno in pokradeni štirje zlati prstani, ženska ura in taka kratka verižica. Vloma sumijo preje omenjenega dobrotljivega Italijana.

Ij **Mestna zastavi alica** ne bode vsled raznih poprav v uradu in snajzenja uradnih prostorov poslovala v petek in soboto, dne 22. in 23. t. l.

Ij **Utekel** je v nedeljo zvečer iz nekega stanovanja Pred škofijo kanarček, ki je bil jako domač in se je skoro gotovo zatekel na kako okno. Kdor ga je dobil, naj ga proti nagradi izroči našemu uradništvu.

Ij **Nočna idila.** Danes ponoči so ponočnjaki na Dunajski cesti tako razgrajali, da so tamošnji stanovalci začeli okna odpirati ter se glasno zgrajati nad rjovenjem. Ko je stopil v akcijo stražnik, je tudi ta čul nekaj neprijetnih. V neki gostilni na sv. Petra nasipu je med vojaki 17. in 27. pešpolka nek podčastnik izzval prepir s tem, da je oštel neko žensko. Ko je prišel tja stražnik, je podčastnik potegnil bodalo. Med tem je pa prišla mimo vojaška patrulja ter izpraznila lokale. Ker se je v uradno poslovanje vmešaval tudi nek ključavničarski pomočnik, ga je stražnik odvedel k uradu.

Telefonska in brzojavna poročila.

BEDA NA KRANJSKEM.

Dunaj, 20. septembra. Včeraj je državni poslanec dr. Šusteršič intervjuiral pri min. predsedniku baronu Gautschu za nujno podporo bednemu kmečkemu prebivalstvu kranjske dežele, ki je znova tako hudo prizadeto po suši.

NOVI VOJNI MINISTER.

Dunaj, 20. septembra. Novi vojni minister pl. Auffenberg je danes prevzel svoje posle.

DRAGINJSKI EKSCESI IN NIŽJEAVSTRIJSKI DEŽELNI ZBOR.

Dunaj, 20. septembra. V današnji seji nižjeavstrijskega deželnega zbora je krščanskosocialni poslanec Steiner vložil nujni predlog zaradi draginjskih ekscesov na Dunaju in v utemeljevanju napadel tudi ministrskega predsednika barona Gautscha, češ, da hoče s pomočjo takih demonstracij doseči političen efekt. Poslanec Schuhmeier se je zavaroval proti temu, da bi bila socialna demokracija ekscese zakrivila. (Ironični ugovori.) Namestnik baron Bienenrth je odgovoril, da bo preiskava ustvarila zaželjeno jasnost.

SHODI RADI DRAGINJE V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 20. septembra. Socialna demokracija je sklicala za jutri v Budimpešti štiri shode proti draginji. Bati se je izgrediv. Izvršene so obširne varnostne priprave.

DEMONSTRACIJE RADI DRAGINJE V SOLNOGRADU.

Solnograd, 20. septembra. Sinoči je nad tisoč večinoma soc. demokratskih delavcev, tudi žensk po shodu v Schanzlovem vrtu odkorakalo pred vladno poslopje, da demonstrira radi draginje. Redarji so s pomočjo vojaštva razkropili množico po pol 10. uri zvečer izgrediv ni bilo.

PROTI DRAGINJI. — NAPAD NA PIVOVARNO.

Kraljevi dvor, 20. septembra. Tu se je vršil manifestacijski shod proti draginji, ki so ga sklicali narodni socialci. Po shodu je šla množica pred pivovarno, kjer je demonstrirala proti podraženju piva. Ko so skušali mnogi demonstranti s silo udreti v pivovarno, so to namero zabilili orožniki. Množica je orožnike obmetavala s kamenjem ter sta bila dva orožnika ranjena. Okr. glavar Naprawnyk je skušal pomiriti množico, a ga je kamen lahko ranil na glavi. Situacija je postajala skrajno kritična, tako da so orožniki nabasali puške, da bi ustrašili demonstrante. V zadnjem trenotku se je posrečilo preprečiti prelivanje krvi in orožniki so potisnili demonstrante s

puškinih kopiti nazaj. Včeraj je došlo večje število orožnikov.

AFERE V HRVAŠKEM NARODNEM GLEDALIŠČU V ZAGREBU.

Zagreb, 20. septembra. Včeraj so vršili razgovori gledališke uprave odposlanstvom gledališke organizacije. Uspeh se ni znan. Pričakovati je, da bo spor mirno rešen. Časopisje opozarja osobe, naj ne nasede hujskarijan socialne demokracije, ki je za vsa stvarjo.

BRAT PROTI BRATU.

Trst, 20. septembra. Neki Franc Azman je v hudem prepiru svojega brata smrtno ranil ter nato, obupan nad tem dejanju, samega sebe usmrtil.

15 MILIJONOV KRON ZA REGULACIJO UČITELJSKIH PLAČ.

Praga, 20. septembra. V včerajšnji seji deželnega odbora je predložil deželni odbornik Burian temeljni načrt za regulacijo učiteljskih plač na Češkem. V prvem letu bi se po tem načrtu pomnožili izdatki za učiteljske plače za 15 milijonov kron. Burianov načrt se je v današnji seji češkega deželnega zbora predložil poslancem.

ČEŠKI DEŽELNI ZBOR.

Praga, 20. septembra. Sejo deželnega zbora je cesarski namestnik knez Thun otvoril s svečanim nagovorom, v katerem je poudaril potrebo, da se ustvari sporazum med češkim in nemškim narodom v deželi. On da bo neustrašeno in neomajno šel za tem ciljem. Splošno se sodi, da se bo štiridnevna deželnozborna kampanja mirno rešila, zlasti ker draginjska debata ne bo prišla v zbornico, ampak se bo deželni odbor pooblastil, da premišljuje in ukrene potrebne korake.

UMOR STOLYPINA.

Kijev, 20. septembra. Policija je aretirala tudi očeta atentorja Bagrova, dolžeč ga sokrivde pri umoru Stolypina. Znani fanatični konservativci menih Ilidor se je branil brati za rajnega »svobodomiselnega« ministrskega predsednika mašo in je to tudi drugim menihom prepeval. Car je pustil na Stolypinovo krsto položiti križ iz belih rož. Stolypinova vdova je dobila sožalno pismo tudi od carice. Množica je nekaj Judov napadla in ranila.

ŠPANIJA BREZ USTAVE.

Madrid, 20. septembra. Min. svet, oziroma kralj je za celo Španijo, kakor že poročano, suspendiral ustavo, ker se je po vseh mestih proglasil generalni štrajk in so nastopile nenormalne razmere. Kljub generalnemu štrajku vlada v Barceloni in Saragosi mir. Vlada je prepričana, da bo vsako revolucijsko gibanje v kali zadušila.

ZOPET KRVAVI IZGREDI V BILBAU.

Bilbao, 20. septembra. V Bilbao se poizkusili stavkajoči udreti v zapore in osvoboditi jetnike. Nastopiti je moralo vojaštvo, ki je rabilo orožje. Ranjenih je bilo več delavcev.

Mnenje gospoda dr. H. N. Deuvlettiana

Konstantinopelj.

Gospod J. Serravallo

Trst.

Pripisal sem večkrat Vaše Serravallovo Kina vino z železom v svoji klijenteli in imel sem vedno čudovite uspehe. Vpliv tega izvrstnega izdelka je hiter in gotov.

Konstantinopelj, 3. decembra 1909.

111 Dr. H. N. Deuvlettian.

Veste

moja navada ni, da bi nekaj okrog govorila kar sem samo slišala!

Pri pralnem ekstraktu „Ženska hvala“

sem se pa

sama prepričala,

da je najboljši in najzanesljivejši pralni prašek ter, da popolnoma nadomešča vsako beljenje perila. S pralnim ekstraktom „Ženska hvala“ namočeno perilo, pere se v polovico krajšem času, brez truda in popolnoma čisto.

Vsevečni je vzel k Sebi, 19. t. m. ob pol 12. uri našo blago hčerko, sestro, teto, svakinjo, gospodično

Marico Schiller

katere zemeljski ostanki se prepeljejo 21. t. m. ob pol 5. uri iz hiše žalosti sv. Petra cesta 58 k Sv. Križu.

Za dušni mir se opravi sv. maše v več cerkvah.

Žalujoči ostali.

Za občinske volitve potrebne nove tiskovine. Katoliška Bukvarna v Ljubljani je ravnokar izdala sledeče, po določilih novega občinskega volivnega reda predelane tiskovine za občinske volitve: **Pooblastila** za občinske volitve, lega 50 vin. **Reklamacija**, ker je bil volivec izpuščen iz volivnega imenika, lega 50 vin. **Reklamacija**, ker je vpisana v volivni imenik oseba, ki nima volivne pravice, lega 50 vin. Te tiskovine se naročajo od Katoliške Bukvarne v Ljubljani. — Vse druge tiskovine za občinske urade se dobe v knjigarni J. Krajec nasl. v Novem mestu.

TRZNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 20. septembra.

Pšenica za oktober 1911	11.90
Pšenica za april 1912	12.14
Rž za oktober 1911	10.28
Rž za april 1912	—
Oves za oktober 1911	9.60
Koruza za maj 1912	8.45

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
19	9. zveč.	739.3	13.0	sl. zah.	jasno	
20	7. zjut.	737.6	7.9	brezvetr.	megla	0.0
	2. pop.	734.4	20.2		pol. obl.	

Srednja včerašnja temp. 12.9° norm. 14.3°.

2837

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znanecem prežalostno vest, da je naš iskreno ljubljani oče, gospod

Franc Černivec

c. kr. poštar in učitelj v pokoju

po dolgi, mučni bolezni previden s sv. zakramenti za umirajoče, danes ob 10. uri zvečer, v 83. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v četrtek, dne 21. septembra ob 10. uri dopoldne na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi v Podbrezjah.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v blag spomin in pobožno molitev.

Podbrezje, 19. septembra 1911.

Zahvala.

Za dokaze toplega sočutja povodom prezgodnje smrti naše iskreno ljubljene so-proge ozir. matere

Marije Oblak

izrekamo tem potom vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znanecem najtoplejšo zahvalo.

V Škofji Loki, 20. sept. 1911.

2835

Žalujoči ostali.

STANOVANJE

se išče z dvema sobama in pritliklami s 1. oktobrom. Naslov se izve pri upravi.

Kurzi efektov in menjic.

dne 19. septembra 1911.

Skupna 4 $\frac{1}{2}$ % konv. renta, maj—november	91.80
Skupna 4 $\frac{1}{2}$ % konv. renta, januar—julij	91.80
Skupna 4 $\frac{1}{2}$ % papirna renta, februar—avgust	95.10
Skupna 4 $\frac{1}{2}$ % srebrna renta, april—oktober	95.15
Avstrijska zlata renta	115.30
Avstrijska kronska renta 4 $\frac{1}{2}$ %	91.75
Avstrijska investic. renta 3 $\frac{1}{2}$ %	80.40
Ogrska zlata renta 4 $\frac{1}{2}$ %	110.95
Ogrska kronska renta 4 $\frac{1}{2}$ %	90.40
Ogrska investicijska renta 3 $\frac{1}{2}$ %	79.70
Delnice avstrijsko-ogrske banke	19.88
Kreditne delnice	645.—
London vista	241.27 $\frac{1}{2}$
Nemški drž. bankovci za 100 mark	117.82 $\frac{1}{2}$
20 mark	23.53
20 frankov	19.17
Italijanski bankovci	94.65
Rublji	254 $\frac{1}{2}$

Hiša

v Ljubljani, Hrenova ulica 18. proda se ceno takoj. Pojasnila daje Ivan Dachs, gostilničar. 2777

Proda se pod ugodnimi pogoji lepa domačija Jožefa Erjavca na Sapu 2751

hiša z gostilno

ob cesti blizu cerkve in kolodvora Šmarje-Sap. gozdi, travniki, njive. Vse v dobrem stanju. Več se poižve pri Jan. Zajcu na Sapu.

ŽIMA

morska trava, peresa za pohištvo kakor tudi vsi tozadevni predmeti se dobe pri Štefanu Nagy, trgovina z železnino, Ljubljana Vodnikov trg, šte. 5. 2821

Priporočamo novo trgo vino z-

manufakturnim blagom

J. CIUHA

preje Jesih & Windischer

Ljubljana

Stari trg št. 1

(prej bazar)

postaja elektr. železnice.

Kam pa prijatelj?

V Vižmarje št. 61. Tam prodaja G. PODREKAR prav prijazno 2701

hišo z vrtom

Sprejmeta se

dva učenca

za galanterijsko trgovino v Ljubljani, najraje kmetskih staršev, event. tudi s hrano in stanovanjem. — Ponudbe pisмено pod »A F 100« pošto ležeče. 2707

Miss Farler

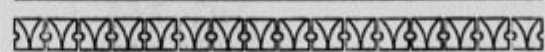
English lessons

Dalmatinova ulica št. 7. 2709

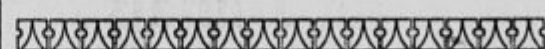
2 stavbeni parceli

s površino 2727 m² na Prulah, ste po primerni ceni na prodaj. Stavbišči ste na vogalu ulice nasproti novega mostu v bližini šolskega poslopja. Načrti in pogoji so na razpolago pri gospodu Kamenšek v pisarni „Universal“, Sodna ulica šte. 4, Ljubljana. 2827

: Naročajte „Slovenca“ :

Trgovec, star 27 let, z dobro vspevajočo trgovino, v prijetnem kraju ljubljanske okolice želi v svrhu ženitve spoznati gospodično, primerne starosti, ki bi imela veselje do trgovine in gospodinjstva. Zaželeno bi bilo nekaj premoženja, vendar ni pogoj. Resni dopisi ako možno s sliko pod „Tajnost“ do 1. oktobra t. l. na upravnitvo tega lista. 2826 2

Dobro bodočnost

nudimo marljivim osebam s povzetjem

razpošiljalnice

Strogo rečna reč, primerno za vsakogar, naj si stanuje v mestu ali na deželi. Potrebno ni nikako strokovno znanje. Prodajalno uredimo z vsem potrebnim sami. Velika reklama na naše stroške. Takoj velik promet in že izpočetka dober zaslužek. Vsak riziko izključen. Vodi se lahko kot stransko opravilo. Ozira se le na poštene, četudi priproste ljudi. Pojasnilo zastoj. Ponudbe pod »Versandstelle« na Daube & Co Cöln o. Renu.

ŠOLSKE KNJIGE

za vse šole v najnovejših odobrenih izdajah, kakor tudi vse druge šolske potrebščine v najboljši kakovosti in po zmernih cenah priporoča

2708 10

Lav. Schwentner,

knjigotržec v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3.

SINGER „66“

Šivalni stroj 20. stoletja

Kupujte samo v naših prodajalnicah ali od njih agentov!

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

Ljubljana Kranj Kočevje Novo mesto
Sv. Petra cesta 4. Glavni trg 53. Glavni trg 79. Veliki trg 88.

Na splošno vprašanje vsako zazeleno pojasnilo; vzorci za vozenje, krpanje in šivanje zastoj in franko.

Št. 57/o. n. š.

Razglas.

Na obrtno nadaljevalnih šolah v Ljubljani 2825

in sicer: na strokovnih nadaljevalnicah za mehansko-tehniške obrti, za stavbne obrti ter za umetne in oblačilne obrti, končno na splošno obrtni nadaljevalnici se prične šolsko leto

dne 1. oktobra 1911.

Vpisavalo se bode:

- za strokovno nadaljevalnico mehansko tehniških obrti v vodstveni pisarni I. mestne deške ljudske šole v Komenskega ulici;
- za strokovno nadaljevalnico stavbnih obrti v vodstveni pisarni II. mestne deške ljudske šole na Cojzovi cesti št. 5;
- za moški oddelk strokovne nadaljevalnice umetnih in oblačilnih obrti v vodstveni pisarni IV. mestne deške ljudske šole Na prulah;
- za ženski oddelk strokovne nadaljevalnice umetnih in oblačilnih obrti v vodstveni pisarni mestne nemške deške ljudske šole na Erjavčevi cesti št. 21 (pritličje);
- za splošno obrtno nadaljevalnico v vodstveni pisarni III. mestne deške ljudske šole na Erjavčevi cesti št. 21 (II. nadstropje)

povsod v nedeljo, dne 24. septembra dopoldne in pa v ponedeljek, torek in sredo, dne 25., 26. in 27. septembra 1911 od 6. do 7. ure zvečer.

Sprejemali se bodo vajenci in vajeke. Vajenci in vajeke, ki vstopijo v šolo na novo, se morajo izkazati z odpustnicami ljudske šole, vajenci in vajeke, ki so obrtno šolo že pohajali(e), pa s svojim zadnjim izpričevalom.

Šolski odbor za obrtne nadaljevalne šole

v Ljubljani, dne 14. septembra 1911.

Za šolski odbor:

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik:

Laschan I. r.

* **Potrebna knjiga.** Med najpotrebnejše knjige, kar jih imamo Slovenci, se sme pač prištevati »Knjiga o lepem vedenju«, katero je izdala in založila »Katoliška Bukvarna v Ljubljani«, kajti to je edina slovenska knjiga, ki obsega najpopolnejše obširna in zelo pregledno nujana navodila, kako naj se vede priprosti človek ali izobraženec v rodbinskem, družabnem in javnem življenju.

Knjiga ustreza svojemu namenu. Vsak človek namreč — naj bo še tako izobražen — zaide pogosto v neprijeten položaj, da ne ve, kako naj se napram gotovim osebam in družbam obnaša, da napravi dober vtis; kajti ravno zunanja oblika, s katero kdo nastopa, je velikanskega pomena v življenju. Človek si s svojim vedenjem povzdigne ali pa podkoplje ugled.

Lepo obnašanje ni sicer toliko plod razuma in poduka, kakor vzgoje in srca, vendar pa vsak človek potrebuje tudi nekaj praktičnih navodil. Vsak se bo iz knjige mnogo naučil in našel v nji obilico zlatih nauk. Knjiga ima dvojno kazalo in je z natančnim abecednim kazalom pregled knjige zelo olajšan. Cena za lepo opremljeno knjigo znaša 3 K, za elegantno vezano 4 K.

* **Nova pomenljiva knjiga.** — »Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol.« — Tretja knjiga: **Življenje po katoliški veri.** Spisal Gregorij Pečjak, doktor bogoslovja, katehet. V Ljubljani 1911. V založbi »Katoliške Bukvarne«. Natisnila »Katoliška Tiskarna«. — Opozarjamo gg. duhovnike in izobražene laike, naj ne naročajo te šolske izdaje, ker je zanje posebe prirejena bolj porabna izdaja z imenom »**Katoliška etika**«. Pisatelj ji je dodal obširno stvarno kazalo, ki človeka o vsakem važnejšem nauku iz vseh treh veroučnih knjig hitro orientira. Zlasti za pridigarje in katehete ima ta izdaja več ko podvojeno vrednost. Cena lepo vezani knjigi je ista, t. j. 2 K 80 vin. — Za tiste, ki še nimajo druge veroučne knjige: »Resnice katoliške vere«, je še bolj priporočljivo, da si omislijo obe dr. Pečjakovi knjigi, ki se medseboj dopolnjujeta, v skupni vezavi pod imenom: »**Katoliška dogmatika in etika**«. Cena 5 K 30 vin. Priporočljiva je skupna knjiga ne le zavoljo razmeroma nižje cene, ampak mnogobolj zavoljo skupnega stvarnega kazala.

Grafenauer: Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. II. del. Doba narodnega prebujenja (1848—1868). Ljubljana 1911. Založila »Katoliška Bukvarna«. Da je to klasična knjiga prve vrste, kakršnih imamo malo Slovenci, nam povedo strokovne ocene, ki jih čitamo v naših revijah. Posebno se odlikuje knjiga po svoji temeljitosti in zanesljivosti, s katero popisuje življenje in delovanje posameznih pisateljev. — »Dom in Svet« pravi, da stoji v tem zbiru Grafenauerjeva knjiga na vrhuncu znanstvenega dela in tudi stilistično se čita kakor zanimiva povest, tako da ima bralec pravi užitek. V dolgi vrsti se vrstijo pred nami znana, draga nam imena z drugimi že nekoliko pozabljenimi, nobena važnejša osebnost ni izpuščena in pri vsaki izvemo vse, kar tvori jedro nje delovanja. Mnoge izmed opisanih oseb smo poznali osebno in je knjiga za nas še tembolj zanimiva, ker so nam tu opisani pisatelji tako blizu po času. Pisatelj je ogromno snov obdelal tako, da govori najprej o starejšem pisateljskem rodu te dobe (Bleiweis, L. Jeran, Fr. Svetličič, M. Vilhar, Ant. Žakelj, Koseski, Malavašič itd.), potem o začetnikih novega časa: L. Toman, Josipina Urbančič, Razlag, Fr. Cegnar, Mat. Valjavec, L. Svetec, Jan. Trdina, Davorin Trstenjak, Ant. Janežič, poseben odstavek zavzema Fr. Levstik, nato pride Simon Jenko in mlajši rod Fr. Erjavec, Val. Mandelc, Val. Zarnik, Jan. Menzinger, I. Kosmač, Fr. Zakrajšek, Val. Slančink, Ant. Zupančič, Andrejčkov Jože in pesniki: A. Umek, Gr. Krek, Jan. Bilc, dekan Iv. Vesel, Frankolski in R. Silvester. — Grafenauerjeve slovsstvene zgodovine sta izšla doslej dva dela. I. del obsega dobo od Pohlina do Prešerna na 153. straneh. Cena za broširan izvod je 2 K, za kartoniran 1 K 50 h, za v platno vezan 2 K 80 h. Zelo obširni drugi del pa obsega zgoraj opisano literarno zgodovino na VIII. + 475 straneh. Cena za broširan izvod 6 K 20 h, za vezan 7 K 20 h.

* **Hinko Družovič-eva Srednješolska pesmarica »Lira«**, I. del, je ravnokar izšla v zalogi »Katoliške Bukvarne«; velja broširana 1 K 70 vin., vezana v platno 2 K 20 vin. O tej pesmarici, ki je ne le za naše srednješolske zavode, temveč tudi prav posebno za naša pevska društva in za vsakega posameznega samouka izredne teoretične in praktične vrednosti, bomo v kratkem bolj obširno izpregovorili.

Ivan Gajšek

naslednik Jerneja Bahovca
trgovina s papirjem
Ljubljana, Sv. Petra cesta 2

priporoča sl. občinstvu ob pričetku šol svojo bogato zalogo **raznih šolskih knjig** kakor tudi vse najboljše vrste **pisarniških in risalnih potrebščin.**

2804

Preselitev in priporočilo.

Usojam se vljudno naznanjati, da sem se preselil s svojim

modnim salonom
z Dunajske ceste št. 6 I. nadstr.
na Dunajsko cesto šte. 20.

v prtiličju, nasproti kavarne »Evropa«, tramvajska postaja.

Upam, da me bodo tudi nadalje podpirale cenjene dame z blagohotnimi naročili. Vsa dela bom izvrševal vedno točno in solidno po pristnem dunajskem, angleškem vsakomesečnem najnovejšem kroju ter najskrbnejšem delu. Izdelujem tudi vsakovrstne športne in jahalne oprave iz dunajskega modnega sukna. Prosim za nadaljno zaupanje in mnogobrojne naročbe z najodličnejšim spoštovanjem

Josip Gregorin
damski krojač.

2645 3

Tehnični birô in podjetje zgradb

Ingenieur **H. UHLÍŘ**
Ljubljana, Resljeva c. 26.

Strokovna izvršitev vseh vrst načrtov in proračunov, znanstvena mnenja, prevzeta zgradb

3362

Odvetnik

Dr. Ivo Novak

naznanja, da je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Gorici, ulica Caserma št. 7, I. nadstropje.

2766

NIZOZEMSKA ŽIVLJENSKA ZAVAROVALNICA

NA DUNAJU I., ASPERNPLATZ I.
(v lastni palači) z zavarovanim kapitalom 380 milijonov, rezervami 113 milijonov in najcenejšimi tarifi sprejema trgovske izobražence kot vnanje uradnike in krajevne zastopnike pod izvrstnimi pogoji. Glavno zastopstvo za Stajersko in Kranjsko: Gradec I., Schmiedgasse 40. Glavni zastopnik za Kranjsko: **Ciril Globočnik**, Ljubljana, Elizabetna cesta 4.

9111 18

Valjčni mlin v Domžalah

I. Bončar, Ljubljana

Centralna pisarna in skladišče: **Venova ul. 6.**

Telefon interurb. št. 129.

Telefon interurb. št. 129.

Priporoča pšenično moko izvrstne kakovosti, otrobe in druge mlevske izdelke.

Zastopstvo in zaloga v Gorici: **Peter Gruden & Komp., Stolni trg 9.**

49

CYCLES
KINTA
K.C.L.

Priznana močna, lahko tekoča solidna in neprekosljliva so 866

„Kinta“-kolesa.

Najobširnejše jamstvo. Ilustrovani ceniki brezplačno.

K. Camernik, Ljubljana, Dunajska c. 9.

Splošna trgovina s kolesi in posameznimi deli. Izposojevanje koles.

Proda se stara, dobro idoča

2791

trgovina

s prodajo tobaka v prijaznem kraju ob glavni cesti. Več se poizve pri **I. Vidali, Menges, št. 57.**

Dama

ki hoče pospeševati kožno nego, ki hoče izgubiti pege, ter doseči nežno mehko kožo in belo polt, se univa le z **Steckenpferd** (ili) mlačno mlo (znamka **Steckenpferd**) trdke **Bergmann & Co.**, Tešn ob Labi. Komad po 80 v se dobi v vsch lekarnah, drogerijah in trgovinah s parfomom l. t. d. 608

Fr. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg šte. 9.

Glavna zaloga plošč slovenskih, kakor tudi vseh drugih vrst. Cena od K 250 1138 naprej.

Gramofone
od K 250 — naprej. Avtomatične gramofone, najboljše in najzanesljivejše vrste za gostilničarje dajem na mesečne obroke.

Igle za gramofon tisoč od K 1-80 naprej. — Zahtevajte cenike, pošiljam brezplačno.

M. Rosner & Co.

veležganjarna sadja, Ljubljana

priporoča v svoji lastni žganjarni 2238 kuhano

Slivovko

Tropinovec

Brinjevec

Hruševac

Vinsko žganje

V zanesljivih kakovostih oddaja v množinah od 25 litrov naprej.

Finega špirta po tovarniški ceni.

Finega špirta po tovarniški ceni.

Plachte za vozove

pokrivala za komate in odeje, platno za jadra na meter najceneje pri **Štefanu Nagy**, trgovina z železnino, Ljubljana, Vodnikov trg šte. 5. 2822

V prijaznem kraju na **Gorenjskem** tik farne cerkve in ob tekoči vodi se pod ugodnimi pogoji prodaja

enonadstropna hiša

posebno pripravna za kakega vpokojenja ali za rokodelca. Zraven je lep sadni in zelenjadni vrt in nekaj zemljišča. — Naslov pove uprava lista. 2716

Med

pristni, izvrstne kakovosti, strojem izsajta iztočeni, popolnoma čisti, razpošilja v elegantnih, hermetično zaprtih pločevinastih skatljah 5 kg teže po 9 K nefrankovano. **Fr. Lakmayer**, župnik **Predvor pošta Tupaliče**. 2803

Odvetnik **dr. Josip Leskovar** v Mariboru sprejme 2815

koncipijenta

Vstop takoj. Plača po dogovoru.